



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 246/2020-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Straku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti RAVIL s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, IČO 36 790 869, a ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti BA One, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, IČO 36 722 315, zastúpených advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 11 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd činnosťou Národnej rady Slovenskej republiky, a to prijatím zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov a prijatím právnej úpravy v § 199c ods. 1 v časti prvej vety „alebo z dôvodu, pre ktorý prináleží exekútorovi vydať upovedomenie o zastavení exekúcie,“ zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov a takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti obchodnej spoločnosti RAVIL s. r. o. a obchodnej spoločnosti BA One s. r. o. o d m i e t a pre nedostatok právomoci na ich prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti RAVIL s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, IČO 36 790 869, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 11 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práv zaručených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) činnosťou Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“), a to prijatím zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ukončení niektorých exekučných konaní“) a prijatím právnej úpravy v § 199c ods. 1 v časti prvej vety „alebo z dôvodu, pre ktorý prináleží exekútorovi vydať upovedomenie o zastavení exekúcie,“ zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“).

2. V ten istý deň bola ústavnému súdu doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti BA One, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, IČO 36 722 316 (spolu s obchodnou spoločnosťou RAVIL s. r. o. ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 11 a čl. 36 ods. 1 listiny, práv zaručených v čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu činnosťou národnej rady, a to prijatím zákona o ukončení niektorých exekučných konaní a prijatím právnej úpravy v § 199c ods. 1 v časti prvej vety „alebo z dôvodu, pre ktorý prináleží exekútorovi vydať upovedomenie o zastavení exekúcie“ Exekučného poriadku.

3. Uznesením pléna ústavného súdu sp. zn. PLs. ÚS 18/2020 z 2. apríla 2020 bolo konanie o ústavných sťažnostiach sťažovateľiek spojené na spoločné konanie vedené pod sp. zn. Rvp 69/2020.

4. Na zasadnutí pléna ústavného súdu 27. mája 2020 bol schválený Dodatok č. 1 (ďalej len „dodatok“) k Rozvrhu práce ústavného súdu na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 (ďalej len „rozvrh práce“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júna 2020. V súlade s čl. I bodom 4 dodatku bola predmetná vec, keďže ide o vec pridelenú do 31. mája 2020 sudcovi Mojmirovi Mamojkovi, ktorá nebola k tomuto dňu vybavená odložením podľa § 53 zákona o ústavnom súde ani v nej nebolo vydané rozhodnutie, ktorým sa konanie pred ústavným súdom končí, pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý sa v súlade s čl. I bodom 1 dodatku stal členom tretieho senátu ústavného súdu.

5. Sťažovateľky uviedli, že ako právnické osoby s predmetom činnosti *inter alia* factoring a forfaiting uzatvorili so Sociálnou poisťovňou 29. júla 2008 zmluvy o postúpení pohľadávok z nezaplateného poistného na nemocenské a dôchodkové zabezpečenie v celkovej výške 36 439 301,22 € (RAVIL s. r. o.) a 29 142 364,64 € (BA One s. r. o.), na základe ktorých zaplatili postupcovi odplatu za postúpené pohľadávky. Sťažovateľky na základe predmetných zmlúv vstúpili do už prebiehajúcich exekúcií v pozícii oprávneného.

6. Zákon o ukončení niektorých exekučných konaní prijatý národnou radou 26. júna 2019 účinný od 1. januára 2020 spôsobil *ex lege* zastavenie exekučných konaní začatých pred 1. aprílom 2017 a vedených podľa predpisov účinných do 31. marca 2017 (ďalej „staré exekúcie“), a to pri uplynutí rozhodnej doby piatich rokov plynúcej odo dňa doručenia prvotného poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi s právnou fikciou, že ak v rozhodnej dobe nedošlo k vymoženiu celého vymáhaného nároku, platí, že sa nezistil majetok, ktorý by stačil aspoň na úhradu trov starej exekúcie. Nezastavuje sa stará exekúcia, v ktorej bol v posledných 18 mesiacoch pred dňom, keď sa mala starať exekúcia zastaviť, dosiahnutý výtazok aspoň 15 €. Podľa zákona o ukončení niektorých

exekučných konaní trovy starej exekúcie pozostávajú z trov exekúcie, ktoré si exekútor pred zastavením starej exekúcie oprávnene ponechal, a paušálnych trov vo výške 35 € bez DPH, ktoré znáša oprávnený bez možnosti podať proti nim námietky.

7. Podľa sťažovateľiek pri 2 600 000 starých exekúciách, ako sa to tvrdí v dôvodovej správe k predmetnému zákonu, pôjde o 91 000 000 € bez DPH, ktoré zarobia súdni exekútori bez toho, aby urobili efektívny úkon s cieľom vymoženia pohľadávky, ktorú zaplatia oprávnení. Číselné vyjadrenie počtu starých exekúcií je podľa sťažovateľiek zavádzajúce.

8. S prijatím zákona o ukončení niektorých exekučných konaní súvisí aj prijatá právna úprava v § 199c ods. 1 v časti prvej vety Exekučného poriadku, podľa ktorej ak sa exekúcia ukončila z iného dôvodu ako pre vymoženie alebo splnenie vymáhaného nároku povinným a ide o dôvod, ktorý možno oprávnenému pričítať, alebo z dôvodu, pre ktorý prináleží exekútorovi vydať upovedomenie o zastavení exekúcie, platí trovy podľa § 198 ods. 2 oprávnený. Dôvody, pre ktoré exekútor vydá upovedomenie o zastavení exekúcie, upravuje § 61n Exekučného poriadku. Vo všetkých prípadoch ide o objektívne konanie, kde nie je vyjadrená zásada procesného zavinenia za zastavenie exekúcie. Je zrejmé, že oprávnený je zaťažený povinnosťou úhrady paušálnych trov exekúcie bez toho, aby exekútor alebo súd skúmal procesné zavinenie oprávneného na zastavení exekúcie.

9. Sťažovateľky uviedli, že prijatím zákona o ukončení niektorých exekučných konaní utrpeli značnú škodu na svojom majetku, t. j. na aktívach a súčasne im vznikol *ex lege* dlh za paušálne trovy exekúcie.

10. Účelom novej právnej úpravy ako mimoriadneho legislatívneho riešenia malo byť efektívne vyriešenie problému vedenia niektorých exekúcií, v ktorých nedochádza k exekvovaniu majetku povinného a ani k zastaveniu exekúcie napriek nemajetnosti povinného, teda odbremenit' všeobecné súdy od veľkého množstva exekúcií. Predmetná právna úprava podľa názoru sťažovateľiek však len presúva agendu starých exekúcií

pod novú právnu úpravu účinnú od 1. apríla 2017. V dôsledku opätovného podania návrhu na vykonanie exekúcie bude jediným príslušným súdom Okresný súd Banská Bystrica na rozdiel od súčasnosti, keď staré exekúcie spravujú všetky okresné sudy. Nová právna úprava celú záťaž presunu agendy starých exekúcií pod nový právny režim tak presúva na oprávnených, ktorí musia zaplatiť paušálne trovy a v prípade podania opätovného návrhu aj nový poplatok. Súčasne dôjde k prerozdeleniu exekúcií medzi exekútorov na základe náhodného výberu a tiež k nenávratnej strate poradia pohľadávky v starej exekúcii, napr. pri exekúcii zrážkami zo mzdy.

11. Súčasne zákon o ukončení niektorých exekučných konaní nedáva dlžníkom (povinným) nijakú istotu, pretože solventný veriteľ bude podaním nového návrhu na vykonanie exekúcie v nej v podstate „pokračovať“. Vo vzťahu k veriteľom bude mať tento zákon likvidačné dôsledky. Okrem uvedeného pri predpokladaných zastaveniach a opätovných podaniach návrhov na vykonanie exekúcií v rokoch 2020 až 2025, kde je oprávneným verejnoprávny subjekt, zaplatia tieto subjekty (v skutočnosti daňoví poplatníci) približne 60 000 000 €.

12. Podľa sťažovateľiek zákon o ukončení niektorých exekučných konaní a prijatie právnej úpravy v § 199c ods. 1 v časti prvej vety „*alebo z dôvodu, pre ktorý prináleží exekútorovi vydať upovedomenie o zastavení exekúcie*“ Exekučného poriadku sú v nesúlade s označenými článkami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu, čo sťažovateľky v ústavnej sťažnosti obsiahlo odôvodnili. Súčasne uviedli, že podali Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky, Generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky a Kancelárii verejného ochrancu práv návrh na vyslovenie nesúladu týchto právnych predpisov.

13. Súčasne podľa názoru sťažovateľiek prijatím namietanej právnej úpravy došlo k porušeniu označených práv sťažovateľiek, čo odôvodnili tým, že pomoc národnej rady nemajetným dlžníkom nastane len vtedy, ak veriteľ nemá dostatok finančných prostriedkov v exekúcii pokračovať alebo ak sa oprávnený v dôsledku neschopnosti platiť paušálne trovy exekúcie sám dostane do platobnej neschopnosti. Navyše, sťažovateľky poukázali na okolnosť, že nemajetnosť nie je trvalý stav. Sťažovateľky považujú zákon o ukončení

niektorých exekučných konaní za krok späť k oživeniu „mimoriadneho“ znášania trov exekúcie oprávnenými.

14. Sťažovateľky tiež zastávajú názor, že zákon o ukončení niektorých exekučných konaní vykazuje znaky nepravej retroaktivity, pretože nárok na výkon rozhodnutia, ktorý bol uplatnený pred 1. aprílom 2017, podlieha zmenenému právnemu režimu v tom zmysle, že rozhodná doba piatich rokov sa aplikuje späťne do minulosti a aj uplynie späťne v minulosti. Presun finančného bremena u starých exekúcií na oprávnených, ktorí zastavenie exekúcií nezavinili, je podľa sťažovateľiek v rozpore s princípom zakotveným v § 203 ods. 1 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, podľa ktorého len v prípade zastavenia exekúcie zavinením oprávneného mu súd môže uložiť povinnosť nahradiť nevyhnutné trovy exekúcie. Keďže v prípadoch *ex lege* zastavenia exekúcie podľa zákona účinného od 1. januára 2020 vôbec nejde o prípady, že by majetok povinného nestačil ani na úhradu trov exekúcie, zákonodarca tak vytvoril právnu fikciu nezistenia majetku postačujúceho aspoň na úhradu trov starej exekúcie, ak v rozhodnej dobe nedošlo k vymoženiu nároku. Ak táto doba uplynula pred 1. januárom 2020, ide o retroaktívne stanovenie právnej fikcie s cieľom legitimizovať zaťaženie oprávneného úhradou trov exekúcie. Takýto postup zákonodarcu nemá v histórii Slovenskej republiky obdobu a je v rozpore so zásadou ochrany dôvery v právo.

15. Sťažovateľky zdôraznili, že *„keďže zákonodarca mal záujem ovplyvniť výsledok exekúcie tak, že ju zastavil na základe retroaktívneho pôsobenia novej normy na doterajšie právne vzťahy, musí mať k tomu naliehavý dôvod verejného záujmu, ktorým nie je plnenie politického programu pomoci povinným v dlhovej pasci, pretože ten sa riešil zavedením inštitútu osobného bankrotu. Je otázkou, či odbremenenie súdov od exekučnej agendy je vôbec nejaký naliehavý dôvod verejného záujmu a či nevytvára právnu neistotu pre oprávnených, pretože opäť musia podať návrh na vykonanie exekúcie, o ktorom bude opäť rozhodovať už odlišný súd.“*. Okrem toho štát v podstate nevyberá trovy exekúcie pre seba, ale pre súdnych exekútorov, ktorí sú podnikateľskými subjektmi.

16. Na základe uvedeného sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že národná rada prijatím zákona o ukončení niektorých exekučných konaní a § 199c v časti prvej vety „*alebo z dôvodu, pre ktorý prináleží exekútorovi vydať upovedomenie o zastavení exekúcie*“ Exekučného poriadku porušila základné právo sťažovateľiek vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 listiny, ich právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, základné právo na súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikáže národnej rade obnoviť stav pred porušením týchto práv prijatím vhodnej právnej úpravy, prizná sťažovateľkám primerané finančné zadosťučinenie v sume po 3 000 €, ako aj trovy konania.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

17. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

18. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

20. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd

zistuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

21. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Predbežné prerokovanie návrhov

22. Z obsiahleho odôvodnenia ústavných sťažností vrátane navrhovaného petitu vyplýva, že ich podstatou je namietanie postupu národnej rady, a to prijatím zákona o ukončení niektorých exekučných konaní a prijatím právnej úpravy v § 199c ods. 1 v časti prvej vety „*alebo z dôvodu, pre ktorý prináleží exekútorovi vydať upovedomenie o zastavení exekúcie*“ Exekučného poriadku, čím sa malo zasiahnuť do práv sťažovateľiek (ako oprávnených v starých exekúciách) zakotvených v ústave, listine, dohovore a dodatkovom protokole.

23. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že právne predpisy ako normatívne právne akty so všeobecnou pôsobnosťou nemožno kvalifikovať ako rozhodnutia, opatrenia alebo iné zásahy orgánov verejnej moci do práv a slobôd sťažovateľov, ktoré sú predmetom preskúmania v konaní o ústavnej sťažnosti, keď sa posudzujú individuálne právne akty aplikácie práva, resp. iné individuálne zásahy

do práv sťažovateľov. V konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy možno preskúmať len zásahy individuálno-právneho charakteru, nie normatívne právne akty.

24. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľky sa ústavnými sťažnosťami domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv a slobôd takým zásahom orgánu verejnej moci (normatívny právny akt), ktorý v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže tvoriť predmet ústavno-súdneho prieskumu. Ústavný súd preto ich ústavné sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

25. Nad rámec tohto rozhodnutia ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že v prípade, ak by podania sťažovateľiek kvalifikoval ako návrhy na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy, musel by ich odmietnuť pri predbežnom prerokovaní ako podané zjavne neoprávnenými osobami. Z ústavy [čl. 130 ods. 1 písm. a) až f) ústavy] a zákona o ústavnom súde (§ 74 zákona o ústavnom súde) totiž vyplýva, že oprávnením iniciovať tento typ konania pred ústavným súdom disponuje len najmenej pätina poslancov národnej rady, prezident Slovenskej republiky, vláda Slovenskej republiky, súd v súvislosti s prejednávanou vecou, generálny prokurátor Slovenskej republiky, predseda Súdnej rady Slovenskej republiky, ak ide o právny predpis týkajúci sa výkonu súdnictva a verejný ochranca práv, teda nie ktorákoľvek fyzická osoba alebo právnická osoba.

P o u ě n i e: Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2020

Martin Vernarský
predseda senátu